

Euroopa kvalifikatsiooni- raamistik:

Õppimise, töö ja piiriülese
liikuvuse toetamine

Kümme aastat loomisest

Sotsiaalne
Euroopa

Käsikirja esimene versioon valmis veebruaris 2018.

Euroopa Komisjon ega ükski tema nimel tegutsev isik ei vastuta käesolevas väljaandes sisalduva teabe kasutamise eest.

Luksemburg, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2019

© Euroopa Liit, 2019

Kasutatud pildimaterjal: © Shutterstock.com

Taaskasutamine on lubatud tingimusel, et viidatakse allikale.

Euroopa Komisjoni dokumentide taaskasutamine on reguleeritud otsusega 2011/833/EL (ELT L 330, 14.12.2011, lk 39).

ELi autoriõigusega hõlmamata fotode või muu materjali kasutamiseks ja taasesitamiseks tuleb küsida luba otse autoriõiguse valdaja käest.

Print ISBN 978-92-76-02771-3 doi:10.2767/989034 KE-01-18-211-ET-C

PDF ISBN 978-92-76-02748-5 doi:10.2767/669005 KE-01-18-211-ET-N

Euroopa kvalifikatsiooni- raamistik:

Õppimise, töö ja piiriülese
liikuvuse toetamine

Sisukord

Eessõna	4
Sissejuhatus	5
Mis on EQF ja kuidas see toimib?	6
EQFi tasemete kirjeldused	17
Kuidas saab EQFi kasutada ja kes sellest kasu saab?	20
Milline mõju on olnud EQFil seni?	25
Pilk tulevikku	28
Lühendid	30

Eessõna

«Tänapäeva maailmas vajavad inimesed töökohtade, tööliikide ja täiendusõppe vahel liikudes võimalusi arendada ja rakendada oma oskusi. Euroopa kvalifikatsiooniraamistik on nurgakivi koostööle, mida me teeme selleks, et kodu- või välismaal töö või õppimisega seoses elukohta vahetavate inimeste oskustest ja kvalifikatsioonidest oleks lihtsam aru saada ja neid oleks lihtsam tunnustada. Tänu Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule on tööandjatel lihtsam võrrelda välisriikide ja oma riigi kvalifikatsioone ning aru saada kandidaatide kutsekirjeldusest. Euroopa kvalifikatsiooniraamistik aitab inimestel rakendada oma talenti, siludes tee edasiõppimiseks ja toetades oskuste paremat vastavusse viimist tööturu vajadustega.»

Marianne Thyssen

ELi tööhõive, sotsiaalküsimuste, oskuste ja töötajate liikuvuse volinik

Sissejuhatus

Tänapäeva maailmas vajavad inimesed töötamiseks ja suhtlemiseks, teabele, toodetele ja teenustele ligipääsemiseks ning ühiskonnaelus ja kodanikuühiskonna tegevuses osalemiseks rohkem ja kõrgema tasemega oskusi.

Et saavutada parem vastavus oskuste pakkumise ja tööturu vajaduste vahel, on oluline oskusi ja kvalifikatsioone täielikult mõista ja korralikult väärtustada. Seda aitab teha ühine Euroopa raamistik. See aitab ka üksikisikutel omandada ja täiendada elu jooksul oskusi, kui nad liiguvad ühe riigi piires või riigiüleselt hariduse eri liikide või tasemete ning õpingute ja töö vahel.

Kvalifikatsioon osutab sellele, mida isik teab, millest ta aru saab ja mida ta on võimeline tegema. Kvalifikatsiooni omandamist tõendatakse näiteks (ülikooli)diplomi või oskuste omandamist kinnitava tunnistusega. Selleks et üksikisikud, tööandjad ning haridus- ja koolitusteenuste osutajad hindaksid asjakohaselt kvalifikatsiooni majanduslikku, sotsiaalset ja akadeemilist väärtust, on vaja läbipaistvust ses suhtes, mille isik on kvalifikatsiooni omandamisel tegelikult ära õppinud (nn õpiväljundid).

Pidevõppe Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku (EQF) eesmärk on parandada kvalifikatsioonide läbipaistvust, võrreldavust ja ülekantavust. EQF loodi 2008. aastal kui ühine võrdlusraamistik kvalifikatsioonitasemete jaoks, mida väljendatakse õpiväljundite kaudu. Mida suurem on taseme number, seda rohkem on oskusi. Raamistikku kasutatakse erinevate kvalifikatsioonisüsteemide ja nende tasemete teisendamise vahendina. See peaks kasu tooma õppijatele, töötajatele, tööotsijatele, tööandjatele, ametiühingutele, haridus- ja koolitusteenuste osutajatele, kvalifikatsioonide tunnustamisega tegelevatele asutustele, valitsusasutustele ja rahvusvahelistele organisatsioonidele.

2017. aastal vaadati EQFi käsitlev soovitus läbi,¹ et viia see vastavusse tegeliku olukorraga ja olla valmis ees ootavateks katsumusteks. Läbivaatamisel säilis kümnendi eest kokku lepitud põhieesmärk tagada Euroopa kvalifikatsioonimaastikul läbipaistvus ja vastastikune usaldus. Soovitus läbivaatamine on üks kümnest põhimeetmest, mis on sätestatud Euroopa uues oskuste tegevuskavas, mille eesmärk on parandada koolituse kvaliteeti ja muuta koolitus asjakohasemaks, muuta oskused nähtavamaks ning tõhustada oskuste prognoosimist². Nagu nimest järeldada võib, on EQF ka üks neist raamistikest, mis aitab ellu viia Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtteid³. Selle samba kahekümnest põhimõttest esimese kohaselt on igaühel õigus kvaliteetsele ja kaasavale haridusele, koolitusele ja elukestvatele õppele, et säilitada ja omandada oskused, mis võimaldavad ühiskonnas täielikult osaleda ja aitavad suunduda edukalt tööturule.

1 2018-80078-0-1 tähtajaga 6.12.2018.

2 2018-80078-0-1 tähtajaga 6.12.2018.

3 2018-80078-0-1 tähtajaga 6.12.2018.

**Mis on EQF ja kuidas
see toimib?**

Mis on kvalifikatsioon?

EQFis on kvalifikatsioon määratletud kui „*hindamis- ja valideerimisprotsessi formaalne tulemus, mis saadakse, kui pädev asutus otsustab, et isik on saavutanud vastava standardi kohased õpitulemused*“.

Miks on kvalifikatsioon oluline?

Kvalifikatsioonil on mitu eesmärki. See annab tööandjatele ettekujutuse sellest, mida kvalifikatsiooni omav isik eeldatavasti teab ja on võimeline tegema ning millest ta eeldatavasti aru saab, st millised on õpiväljundid. Kvalifikatsioon võib olla vajalik teatavatel kutsealadel tegutsemiseks. Kvalifikatsioon aitab haridus- ja koolitusasutustel ning haridus- ja koolitusteenuse osutajatel kindlaks määrata üksikisiku õppetegevuse taseme ja sisu. Kvalifikatsioon on tähtis ka üksikisiku jaoks, andes tunnistust tema eneseteostusest. Kvalifikatsioonil on oluline roll tööalase konkurentsivõime suurendamisel ning liikuvuse ja täiendusõppele juurdepääsu lihtsustamisel.

Kvalifikatsiooni omandamist tõendatakse tavaliselt tunnistuse või diplomiga, mis saadakse pärast hariduse omandamist, koolituse läbimist, õppetöö lõppu või (mõnikord) töö tegemist. Tagatud kvaliteediga raamistiku osaks olevate kvalifikatsioonide sisu ja tase on usaldusväärne teabeallikas. Kvalifikatsioon toimib omamoodi valuutana, mida üksikisik saab kasutada tööturul või edasiõppimisel.

Kvalifikatsioonide läbipaistvamaks ja võrreldavamaks muutmine kõikides riikides

Euroopa haridus- ja koolitussüsteemid on erinevad ja kajastavad riikide traditsioone. Süsteemidevaheliste erinevuste tõttu on keeruline hinnata, mida teisest riigist pärit teatud kvalifikatsiooniga isik teab, millest ta aru saab ja mida ta on võimeline õpi- või töökeskkonnas tegema. Seepärast ei pruugita ühes riigis antud kvalifikatsiooni väärtust teistes riikides mõista, mille tõttu võib väheneda kvalifikatsiooni kvaliteedi ja sisu usaldusväärsus. Sama kehtib väljaspool formaalhariduse ja -koolituse süsteeme ning rahvusvaheliste organite ja organisatsioonide antud kvalifikatsioonide puhul. See usalduse puudumine võib mõjutada kutsealast arengut ning juurdepääsu töö- ja edasiõppimisvõimalustele, luues tõkkeid, mis takistavad liikuvust nii ELis kui ka üle selle piiride.

EQF on ühine võrdlusraamistik, mis võimaldab hõlpsasti võrrelda eri riikide kvalifikatsioone. Selle saavutamiseks toetatakse iga kvalifikatsiooni puhul õpiväljundite kasutamist, et muuta kvalifikatsioonid läbipaistvamaks ja lihtsamini mõistetavaks. Niiviisi aitab EQF kaasa õppijate ja töötajate piiriülesele liikuvusele ning edendab elukestvat õpet ja kutsealast arengut kõikjal Euroopas.

Mis on kvalifikatsiooniraamistik?

Kvalifikatsiooniraamistikus liigitatakse kvalifikatsioonid omandatud teadmiste tasemetele seatud kriteeriumide alusel. Selle eesmärk on lõimida ja koordineerida kvalifikatsioone ning muuta tööturu, haridus- ja koolitussüsteemi ning kodanikuühiskonna huvides kvalifikatsioonid läbipaistvamaks, kättesaadavamaks ja kvaliteetsemaks.

Kvalifikatsiooniraamistik toetab elukestvat õpet (st igasugust õppetegevust elu jooksul) eesmärgiga parandada teadmisi, oskusi ja pädevusi isiklikus, ühiskondlikus, sotsiaalses ja/või tööalases perspektiivis. See määratlus hõlmab kogu formaalset, mitteformaalset ja informaalset õpet.

Õpiväljundid kui EQFi aluspõhimõte

Kvalifikatsioonid on andnud traditsiooniliselt teavet õppimise kestuse ning asutuse või paiga kohta, kus õppetegevus on toimunud. Teave selle kohta, milliseid teadmisi, oskusi ja pädevusi on oodata kvalifikatsiooni omavalt isikult, ei ole olnud nii tavaline ja läbipaistev.

EQFis ja kõikides sellega sidustatud riiklikes kvalifikatsiooniraamistikutes järgitakse õpiväljunditel põhinevat lähenemisviisi. See tähendab, et nii kvalifikatsiooni sisu kui ka tase kajastab seda, mida kvalifikatsiooni omav isik eeldatavasti teab ja on võimeline tegema ning millest ta eeldatavasti aru saab (õpiväljundid).

Üleminekuga õpiväljunditel põhinevale lähenemisviisile on kvalifikatsioonid muutunud läbipaistvamaks ning riikide vahel ja sees võrreldavamaks (nt sama taseme eri tüüpi kvalifikatsioonide või eri tasemetega sama tüüpi kvalifikatsioonide vahel). Õpiväljunditele keskendumise kaudu aitab EQF kodanikel leida oma tee üha mitmekesisemal ja keerulisemal kvalifikatsioonimaastikul.

Lisaks aitab see lähenemisviis tööturul esinevaid, oskustega seotud vajadusi ning haridus- ja koolitusteenuste osutamist paremini vastavusse viia, hõlbustades samas eri viisidel saadud õpiväljundite valideerimist. Keskendudes sellele, mida õppija teab, mida ta on võimeline tegema ja millest ta aru saab, aitavad õpiväljundid kvalifikatsioonides arvesse võtta mitmekesisemaid õppimisvõimalusi ja õpikogemusi.

EQFi keskmis on ühine kvalifikatsioonitasemete kirjelduste võrdlusraamistik

EQFis on kaheksa õpiväljunditel põhinevat kvalifikatsioonitaset. Tasemete kirjeldustest on näha, kuidas teadmiste, oskuste, iseseisva tegutsemise ja vastutusega seotud ootused õppijate liikumisel 1. tasemelt 8. tasemele suurenevad. Need tasemed koos kirjeldustega toimivad teisendamisevahendina ning võimaldavad võrrelda eri riikide ja asutuste antud kvalifikatsioone.

Õpiväljundite kirjeldused

EQFi õpiväljundite kirjeldused (vt lk 17) kajastavad kaht mõõdet: taset ja valdkonda.

Taseme mõõde näitab seda, kuidas õpiväljundite keerukus kvalifikatsioonitaseme tõustes suureneb. Näiteks 2. taseme kvalifikatsiooni omava isiku eeldatav iseseisva tegutsemise tase on märksa madalam tasemest, mida eeldatakse 7. taseme kvalifikatsiooni omava isiku puhul.

Valdkonna mõõde aitab vahet teha *teadmistel, oskustel ning vastutusel ja iseseisval tegutsemisel*, võimaldades liigitada samal tasemel eri tüüpi kvalifikatsioone. Näiteks, kvalifikatsioonid, mille üldised õpiväljundid on samad, võivad olla rohkem akadeemilise või rohkem kutsealase suunitlusega.

EQF on loodud hõlmama kõiki kvalifikatsioonitüüpe ja -tasemeid, sealhulgas kvalifikatsioone, mis antakse kõrghariduse, kutsehariduse ja -õppe ning üldhariduse valdkonnas, ning kvalifikatsioone, mille andjaks on erasektor või rahvusvahelised organisatsioonid.

EQFi piirid

ELis põhinevad poliitika ja meetmed, mis on seotud oskuste ja kvalifikatsioonidega (v.a nendega, mis võimaldavad töötada reguleeritud kutsealal), ELi toimimise lepingu artiklitel 165 (haridus) ja 166 (kutseõpe). Mõlemas artiklis on selgelt väljendatud, et ELi tegevus seisneb liikmesriikidevahelise koostöö soodustamises ning vajaduse korral liikmesriikide tegevuse toetamises ja täiendamises, mida tehes austatakse täiel määral liikmesriikide haridus- ja koolitussüsteeme ning kultuurilist ja keelelist mitmekesisust.

EQF ei ole

- raamistik, millega ühtlustatakse kvalifikatsioone või kvalifikatsioonistandardeid ELi liikmesriikide vahel (kuid raamistik võib kaasa tuua sarnaste kvalifikatsioonide väljatöötamise kahes või enamas riigis);
- raamistik, millega seatakse sisse ELi liikmesriikide vaheline kvalifikatsioonide automaatne tunnustamine (kuid tänu kaasnevale läbipaistvuse suurenemisele võib raamistik tunnustamist lihtsustada);
- raamistik, milles keskendutakse konkreetsete pädevuste liigitamisele õpiväljunditel põhinevate kirjelduste alusel (kuid raamistik võib innustada hindama ja valideerima näiteks töö- ja elukogemuse kaudu omandatud oskusi ning seda hindamist ja valideerimist hõlbustada).

Kuidas toimib EQF praktikas?

EQFi käsitlevas soovitusel kutsutakse liikmesriike üles sidustama oma riiklik kvalifikatsiooniraamistik või -süsteem EQFiga, et luua riiklike kvalifikatsioonitasemete ja EQFi kaheksa kvalifikatsioonitaseme vahele selge ja läbipaistev seos.

Kuna EQF on eeskätt teisendamisevahend, ei sisalda see otseselt kvalifikatsioone. Kvalifikatsioonid leiab riiklikest kvalifikatsiooniraamistikest, nende taset ja väärtust välismaal on aga võimalik mõista tänu viidetele EQFi kaheksale tasemele. See teisendamine on muutumas kodanikele nähtavaks, sest EQFi tasemed märgitakse üha sagedamini riiklikele tunnistustele ja diplomitele ning lisatakse riiklikesse kvalifikatsiooniraamistikesse.

Iga riik, kes soovib seostada oma riiklikud kvalifikatsioonitasemed EQFiga, peab koostama üksikasjaliku sidustamisaruande, mis on kooskõlas EQFi käsitleva läbivaadatud soovitusel III lisas kokku lepitud kümne sidustamiskriteeriumiga.

Sidustamiskriteeriumide kohaldamisega peaks olema tagatud, et riiklikud kvalifikatsiooniraamistikud sidustatakse EQFiga sidusal ja läbipaistval viisil. Samuti aitavad need kriteeriumid liigendada sidustamisaruandeid, mis peaksid sisaldama riiklikelt kvaliteedi tagamise asutustelt ja rahvusvahelistelt ekspertidelt saadud teavet ja kirjalikke avaldusi.

EQFi sidustamiskriteeriumid

1. Kõigi sidustamisprotsessiga seotud asjakohaste riiklike asutuste vastutusalad ja/või õiguslikud pädevused on selgelt kindlaks määratud ja avaldatud pädevate asutuste poolt.
2. Riiklike kvalifikatsiooniraamistike ja -süsteemide kvalifikatsioonitasemete ja EQFi kirjelduste vahel on selge ja tõendatav seos.
3. Riiklike kvalifikatsiooniraamistike ja -süsteemide ning nende kvalifikatsioonide aluseks on õpiväljunditele toetumise põhimõtte ja eesmärk ning nad on seotud mitteformaalse ja informaalse õppe valideerimise korruga ning asjakohasel juhul ka arvestuspunktsüsteemidega.
4. Kvalifikatsioonide riiklikku kvalifikatsiooniraamistikku ülekandmiseks või kvalifikatsioonide asukoha kirjeldamiseks riiklikus kvalifikatsiooniraamistikus kasutatavad menetlused on läbipaistvad.
5. Hariduses ja koolituses kvaliteedi tagamise riiklik(ud) süsteem(id) on seotud riikliku kvalifikatsiooniraamistike või -süsteemidega ning on kooskõlas EQFi käsitleva soovitusel IV lisas esitatud kvaliteedi tagamise põhimõtetega.
6. Sidustamisprotsess peab sisaldama asjakohaste kvaliteeditagamisasutuste kinnitatud heakskiitu selle kohta, et sidustamisaruanne on kooskõlas asjakohase siseriikliku kvaliteedi tagamise korra ning asjakohaste sätete ja tavadega.
7. Sidustamisprotsessi tuleb kaasata rahvusvahelisi eksperte ja sidumisaruanne peab sisaldama vähemalt kahe eri riigi rahvusvaheliste ekspertide kaht kirjalikku avaldust sidustamisprotsessi kohta.
8. Pädev(ad) asutus(ed) kinnitab (kinnitavad), et riiklik kvalifikatsiooniraamistik või -süsteem on EQFiga sidustatud. Pädevad asutused, sealhulgas EQFi riiklikud koordineerimisasutused avaldavad ühise põhjaliku sidustamist kirjeldava aruande ja seda tõendava teabe ning käsitlevad iga kriteeriumi eraldi. Sama aruannet võib kasutada enesehindamiseks Euroopa kõrgharidusruumi kvalifikatsiooniraamistikus, lähtudes Euroopa kõrgharidusruumi kvalifikatsiooniraamistiku enesehindamise kriteeriumidest.
9. Kuu kuu jooksul pärast sidustamisaruande avaldamist või ajakohastamist avaldavad liikmesriigid ja muud osalevad riigid Euroopa portaalis võrdlemise eesmärgil sidustamisaruande ning esitavad asjakohase teabe.
10. Pärast sidustamisprotsessi lõpuleviimist peaksid kõik pädevate asutuste välja antud uued dokumendid, mis käsitlevad riikliku kvalifikatsiooniraamistiku või -süsteemi kvalifikatsioone (nt tunnistused, diplomid, tunnistuse lisad, akadeemilised õiendid), ja/või kvalifikatsiooniregistrid sisaldama riikliku kvalifikatsiooniraamistiku või -süsteemi kaudu lisatud selget viidet vastavale EQFi tasemele.

EQFi nõuanderühma roll

EQFi nõuanderühm loodi 2008. aastal, et tagada üldine sidusus ning edendada sidustamisprotsessi läbipaistvust ja usaldusväärsust. Nõuanderühma rolli kinnitati 2017. aasta soovitusel.

Nõuanderühma juhib Euroopa Komisjon ning sellesse kuuluvad riikide esindajad (kaks esindajat igast liikmesriigist ja kõigist ülejäänud 11 osalevast riigist), tööturu osalised ning haridus- ja koostöövaldkonna, kodanikuühiskonna ja Euroopa Nõukogu esindajad. Nõuanderühma toetavad oma oskusteabega Euroopa Kutseõppe Arenduskeskus (Cedefop) ja Euroopa Koostööfond (ETF).

Nõuanderühm arutab üksikasjalikult igat sidustamisaruannet ja annab aruande esitanud riikidele tagasisidet. Aruannete esitamine ja arutamine peaks parandama EQFi rakendamises osalevate riikide arusaamist üksteise riiklikest kvalifikatsiooniraamistiketest ja -süsteemidest. Selle protsessi eesmärk on saada realistlik ülevaade riiklikest kvalifikatsiooniraamistiketest ja nende seostest EQFiga, samuti riiklike kvalifikatsiooniraamistike kvalifikatsioonidest ja kvaliteedi tagamise mehhanismidest. Selles vastastikuse hindamise protsessis mängivad EQFi rakendavad liikmed n-ö kriitilise sõbra rolli ning aitavad teiste riikide kolleegidel esitada oma süsteemid ja kvalifikatsioonid läbipaistval viisil.

Riik sidustatakse EQFiga, kui EQFi nõuanderühm leiab, et riigi sidustamisaruanne on piisavalt läbipaistev ja on kooskõlas kõigi kümne EQFi sidustamiskriteeriumiga. Kui esitatud aruanne ja selgitused ei ole nõuanderühma meelest rahuldavad, palutakse riigil esitada mõnel teisel nõuanderühma koosolekul lisaselgitusi või läbivaadatud aruanne.

Olles keskne koht komisjoni, liikmesriikide ja sidusrühmade vaheliste EQFi rakendamise teemaliste arutelude pidamiseks, on EQFi nõuanderühmal oluline roll EQFiga hõlmatud riikide vahelise usalduse suurendamisel. Usaldust suurendatakse veelgi konkreetsele teemale keskenduva vastastikuse õppe käigus.

EQFi käsitleva soovitusel läbivaatamine 2017. aasta mais

EQFi loomisega algas protsess, mille käigus muudetakse kvalifikatsioonid Euroopas hõlpsamini võrreldavaks. 2017. aastal vaadati EQFi käsitlev soovitus kõikide liikmesriikide tugeval toetusel läbi, et lisada uued elemendid, mis aitavad raamistikku kohandada tänaste ja tulevaste väljakutsetega. Need uued elemendid on järgmised:

- üleskutse liikmesriikidele oma riikliku kvalifikatsiooniraamistiku sidustamist EQFiga pidevalt ajakohastada;
- kvalifikatsioonidele keskenduvad läbivaadatud kvaliteedi tagamise põhimõtted;
- liikmesriikidevaheline teabevahetus ja konsulteerimine, et tagada riiklikesse kvalifikatsiooniraamistikesse üle kantud rahvusvahelistele kvalifikatsioonidele määratud tasemete sidusus;
- võimalus töötada välja ja võtta kasutusele kriteeriumid ja menetlused, mis võimaldavad võrrelda kolmandate riikide kvalifikatsiooniraamistikke EQFiga;
- soovitused parandada EQFiga seotud teavitustegevust.

Peale selle muudeti olemasolevad tavad läbipaistvamaks, lisades need soovitusse (nt EQFi sidustamiskriteeriumid).

EQFiga sidustamise ajakohastamine

EQFi sidustamisaruanded annavad ülevaate hetkeseisust ning riiklike kvalifikatsiooniraamistike ja -süsteemide arenedes need aruanded aeguvad. Seepärast kutsutakse EQFi käsitlevas läbivaadatud soovitusel liikmesriike üles oma sidustamisaruande üle vaatama ja seda vajaduse korral ajakohastama. Sidustamisaruandes sisalduv teave peaks olema täpne ja läbipaistev, kuivõrd see mõjutab otseselt seda, mil määral riiklikku kvalifikatsiooniraamistikku usaldatakse. Sel moel on riiklike kvalifikatsioonitasandite teisendamine EQFi tasanditeks kogu aeg asjakohane ja kooskõlas riiklike kvalifikatsioonisüsteemidega. Samuti sõltub sellest see, mil määral suurendab EQF kvalifikatsioonide võrreldavust ja ülekantavust.

Riiklike kvalifikatsiooniraamistike sidustamine EQFiga ja selle kaudu saavutatud võrreldavus mõjutab ka riiklike kvalifikatsioonide läbivaatamist ja uuendamist. ELi tasandil üksteiselt õppimise käigus võivad ilmneda kõikvõimalikud muudatused haridus-, koolitus- ja kvalifikatsioonisüsteemides, mis võivad õppijatele kasuks tulla.

Sidustamisaruannete avaldamine

Riike, kes on sidustanud oma kvalifikatsiooniraamistiku või -süsteemi EQFiga, kutsutakse üles tegema protsessi tulemused kuue kuu jooksul nii riigi kui ka Euroopa tasandil avalikkusele kättesaadavaks. Euroopa tasandil tehakse seda praegu õppimisvõimaluste ja kvalifikatsioonide portaali kaudu.

Riigid võivad jagada teavet ka oma riiklike kvalifikatsioonandmebaaside või -registrite kohta, sidudes need õppimisvõimaluste ja kvalifikatsioonide portaaliga või avaldades oma kvalifikatsioonid oskuste, pädevuste, kvalifikatsioonide ja ametite Euroopa klassifikaatori (ESCO) portaalil. Kvalifikatsioone käsitlevad andmed peavad hõlmama EQFi (ja riikliku kvalifikatsiooniraamistiku) tasemeid ja teavet õpiväljundite kohta. Teabe avaldamine muudab kvalifikatsioonid üksikisikutele, tööandjatele, haridus- ja koolitusteenuste osutajatele, kvalifikatsioonide tunnustamisega tegelevatele asutustele ja teistele hõlpsasti kättesaadavaks.

EQFi tasemed tunnistustel ja nende lisadel, diplomitel ja akadeemilistel õienditel ning kvalifikatsiooniregistris

Pärast sidustamist EQFiga kutsutakse riike üles esitama kõikidel pädevate astutuste välja antud kvalifikatsioonidokumentidel (nt tunnistused ja nende lisad, diplomid ja akadeemilised õiendid) ja/või kõikides kvalifikatsiooniregistris selge viide asjaomasele EQFi tasemele. Selle esitamine tunnistustel ja diplomitel aitab muuta EQFi (ja riikliku kvalifikatsiooniraamistiku) üksikisikutele ja tööandjatele nähtavaks.

EQFi kvaliteedi tagamise põhimõtted

EQFi tasemega kvalifikatsiooni kvaliteedi ja taseme usaldusväärsus on tähtis, et toetada valdkondade ja geograafiliste piiride ülest liikuvust, ning seega on kvaliteedi tagamine väga oluline. 2017. aasta soovitusena tugevdati EQFi kvaliteedi tagamise põhimõtteid järgmiselt.

- Liikmesriigid peaksid tagama, et EQFi tasemega kvalifikatsioonid vastavad ühistele kvaliteedi tagamise põhimõtetele, mis on sätestatud soovitusel IV lisas, ilma et see piiraks riiklike kvaliteedi tagamise põhimõtteid, mida kohaldatakse riiklike kvalifikatsioonide suhtes.
- Kvaliteedi tagamist käsitletakse EQFi 5. ja 6. sidustamiskriteeriumis. 5. kriteeriumi kohaselt peab (peavad) hariduses ja koolituses kvaliteedi tagamise riiklik(ud) süsteem(id) olema seotud riikliku kvalifikatsiooniraamistiku või -süsteemiga ning olema kooskõlas soovitusel IV lisas esitatud kvaliteedi tagamise põhimõtetega. 6. kriteeriumis on öeldud, et sidustamisprotsess peab sisaldama asjakohaste kvaliteedi tagamise asutuste kinnitatud heakskiitu selle kohta, et sidustamisaruanne on kooskõlas asjakohase siseriikliku kvaliteedi tagamise korraga ning asjakohaste siseriiklike kvaliteedi tagamise sätete ja tavadega.

- EQFi käsitleva soovitusel IV lisa sisaldab kümme kvaliteedi tagamise põhimõtet EQFiga sidustatud riikliku kvalifikatsiooniraamistiku või -süsteemi osaks olevate kvalifikatsioonide jaoks. Selles on öeldud, et kõikide EQFi tasemega kvalifikatsioonide puhul tuleks tagada kvalifikatsiooni kvaliteet, et suurendada nende kvaliteedi ja taseme usaldusväärsust. Need põhimõtted on kooskõlas Euroopa kahe olemasoleva kvaliteedi tagamise raamistikuga: Euroopa kõrgharidusruumi kvaliteedikindlustuse standardite ja suunistega, mida kohaldatakse kõrghariduse valdkonnas, ning Euroopa kvaliteeditagamise võrdlusraamistikuga kutsehariduse ja -õppe valdkonnas (EQAVET).

Kvaliteedi tagamise põhimõtted EQFi tasemega kvalifikatsioonide jaoks

Kooskõlas riikide oludega ja valdkondlike erinevusi arvestades tuleks EQFi tasemega kvalifikatsioonide kvaliteedi tagamisel kinni pidada järgmistest põhimõtetest:

- kvaliteedi tagamisel tuleks käsitleda kvalifikatsioonide väljatöötamist ja õpiväljunditel põhineva lähenemisviisi rakendamist;
- kvaliteedi tagamisel tuleks teha kehtiv ja usaldusväärne hindamine vastavalt kokkulepitud ja läbipaistvatele õpiväljunditel põhinevatele standarditele ning käsitleda sertifitseerimisprotsessi;
- kvaliteedi tagamine peaks hõlmama tagasisidemehhanisme ja pideva täiustamise menetlusi;
- kvaliteedi tagamisel tuleks kaasata kõik asjaomased sidusrühmad protsessi kõikidesse etappidesse;
- kvaliteedi tagamine peaks hõlmama järjepidevaid hindamismeetodeid, enesehindamist ja välishindamist;
- kvaliteedi tagamine peaks olema EQFi tasemega kvalifikatsiooni välja andvate asutuste sisese juhtimise lahutamatu osa, hõlmates ka alltöövõtjate tegevust;
- kvaliteedi tagamine peaks põhinema selgetel ja mõõdetavatel eesmärkidel, standarditel ja suunistel;
- kvaliteedi tagamisel tuleks kasutada asjakohaste vahendite tuge;
- kvaliteedi tagamine peaks hõlmama kvaliteedi tagamist kontrollivate olemasolevate väliste järelevalveorganite või -asutuste teostatavat korrapärast ülevaatust;
- kvaliteedi tagamine peaks hõlmama hindamistulemusi, millele on elektrooniline juurdepääs.

EQF ja arvestuspunktsüsteemid

Tänu õpiväljunditel põhineva lähenemisviisi rakendamisele peaksid EQF ja riiklikud kvalifikatsiooniraamistikud paremini toetama isikute liikuvust i) hariduse ja koolituse eri tasemete vahel, ii) hariduse ja koolituse eri sektorites ja nende vahel, iii) hariduse ja koolituse ning tööturu vahel ning iv) riikide piires ja riigiüleselt.

ELi liikmesriigid on leppinud läbivaadatud soovitusel kokku, et kui riiklik kvalifikatsiooniraamistik sisaldab arvestuspunktsüsteemi või on sellega seotud, tuleb seda arendada kooskõlastatult, et toetada üleminekut ja hõlbustada edasiminekut. Seepärast on välja töötatud seitse põhimõtet, mis on kooskõlas olemasolevate arvestuspunktsüsteemide läbipaistvuse tagamise vahenditega – Euroopa arvestuspunktsüsteemiga (ECTS), mida kohaldatakse kõrghariduse valdkonnas, ning Euroopa kutsehariduse ja -koolituse ainepunktide süsteemiga (ECVET).

EQF ja Euroopa kõrgharidusruumi kvalifikatsiooniraamistik

EQF on kooskõlas Euroopa kõrgharidusruumi kvalifikatsiooniraamistikuga ja selle tsüklite kirjeldustega. Selles raamistikus leppisid haridusministrid kokku valitsustevahelise Bologna protsessi käigus 2005. aastal. Bologna protsessis osalevad kõik EQFi riigid peale Kosovo⁴. Raamistiku lühitsüklid (mida saab siduda esimese tsükliga või mis on selle osa) ning esimene, teine ja kolmas tsüklid vastavad vastavalt EQFi 5.–8. tasemele.

Enamik EQFiga sidustatud riike on koostanud ühtse aruande, mis hõlmab ka Euroopa kõrgharidusruumi kvalifikatsiooniraamistikuga seotud enesehindamist.

4 Kõnealune nimetus ei piira seisukohti staatuse suhtes ning on kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1244/1999 ja Rahvusvahelise Kohtu arvamusega Kosovo iseseisvusdeklaratsiooni kohta.

EQFi tasemete kirjeldused

Teadmised

Oskused

Euroopa kvalifikatsiooniraamistikus eristatakse teoreetilisi ja faktilisi teadmisi.

Euroopa kvalifikatsiooniraamistikus eristatakse kognitiivseid (loogilise, intuiitse ja loova mõtlemise kasutamine) ja praktilisi oskusi (käelised oskused ning meetodite, materjalide, tööriistade ja vahendite kasutamine).

1. tase	üldteadmised	Põhioskused lihtsamate (töö)ülesannete täitmiseks
2. tase	põhilised faktilised teadmised töö- või õppe valdkonnas	põhilised kognitiivsed ja praktilised oskused, mis on vajalikud asjakohase teabe kasutamiseks, et täita (töö)ülesandeid ning lahendada tavalisi probleeme, kasutades lihtsaid reegleid ja töövahendeid
3. tase	teadmised töö- või õppe valdkonna faktide, põhimõtete, protsesside ja üldmõistete kohta	kognitiivsed ja praktilised oskused, mis on vajalikud (töö)ülesannete täitmiseks ja probleemide lahendamiseks, valides ja rakendades põhimeetodeid, töövahendeid, materjale ja teavet
4. tase	laialatuslikud faktilised ja teoreetilised teadmised töö- või õppe valdkonnas	kognitiivsed ja praktilised oskused, mis on vajalikud konkreetsetele probleemidele lahenduse leidmiseks töö- või õppe valdkonnas
5. tase	põhjalikud, spetsialiseeritud, faktilised ja teoreetilised teadmised töö- või õppe valdkonnas ning teadlikkus oma teadmiste piiridest	igakülgsed kognitiivsed ja praktilised oskused, mis on vajalikud abstraktsetele küsimustele loovate lahenduste leidmiseks
6. tase	töö- või õppe valdkonna süvateadmised, sealhulgas kriitiline arusaam teooriatest ja põhimõtetest	meisterlikkust ja novaatorlikkust demonstreerivad arenenud oskused konkreetsete töö- või õppe valdkonna keeruliste ja ettearvamatu probleemide lahendamiseks
7. tase	väga spetsialiseeritud, osaliselt töö- või õppe valdkonna teadmiste esirinnas olevad teadmised, millel rajaneb originaalne mõtlemine ja/või uurimistegevus kriitiline teadlikkus valdkonna ja eri valdkondade vahelistest probleemidest	spetsialiseeritud probleemilahendamise oskused, mis on vajalikud teadus- ja/või innovatsioonitegevuses, et luua uusi teadmisi ja protseduure ning siduda eri valdkondade teadmisi
8. tase	teadmised, mis on töö- või õppe valdkonna ja valdkondadevaheliste teadmiste esirinnas	eriti arenenud ja spetsialiseeritud oskused ja tehnikad, kaasa arvatud süntees ja hindamine, mis on vajalikud kriitiliste küsimuste lahendamiseks teadus- ja/või innovatsioonitegevuses ning olemasolevate teadmiste või kutseoskuste täiendamiseks ja uuesti määratlemiseks

Vastutus ja iseseisev tegutsemine

Euroopa kvalifikatsiooniraamistikus kirjeldatakse vastutust ja iseseisvat tegutsemist kui õppija võimet rakendada teadmisi ja oskusi iseseisvalt ja vastutustundlikult

töötab või õpib otsesel juhendamisel piiritletud olukorras	1. tase
töötab või õpib juhendamisel, kuid mõningase iseseisvusega	2. tase
vastutab töö- või õppeülesannete täitmise eest kohandab probleemide lahendamisel enda käitumise vastavalt olukorrale	3. tase
korraldab oma tegevust vastavalt töö- või õppimise kontekstis antud juhtnõoidele olukordades, mida saab tavaliselt ette näha, kuid mis võivad muutuda juhendab teiste töötajate tavatööd, võttes mõningase vastutuse töö või õppetöö hindamise ja edendamise eest	4. tase
juhib ja juhendab töö- ja õppetegevust, kus võivad tekkida ettearvamatud muutused kontrollib ja arendab enda ja teiste tegevust	5. tase
juhatab keerulisi tehnilisi või kutsealaseid tegevusi või projekte, võtab vastutuse otsuste langetamise eest ettearvamatutes töö- või õppeolukordades vastutab üksikisikute ja rühmade kutsealase arendamise juhtimise eest	6. tase
juhib ja muudab töö- või õppeolukordi, mis on keerukad, ettearvamatud ja nõuavad uut strateegilist käsitlust võtab vastutuse kutseteadmisesse ja -tegevusse panustamise eest ja/või meeskondade strateegilise tegutsemise kontrollimise eest	7. tase
omab suurt autoriteeti ja demonstreerib oma novaatorlikkust, iseseisvust, teadus- ja kutsealast meisterlikkust ning pidevat pühendumust uute ideede või protsesside arendamisel töö- või õppeolukordades, sh teadustöö, esiriinas	8. tase

**Kuidas saab EQFi kasutada
ja kes sellest kasu saab?**

EQF loodi mitmel põhjusel. Ehkki selle põhieesmärk on aidata üksikisikutel jätkata oma haridusteed või karjääri, aitab raamistik ka hariduse, koolituse ja tööhõive valdkonnas tegutsevatel sidusrühmadel täiustada poliitikat ja tavaid. EQF-i kui laiaulatuslikul ja kaasaval kvalifikatsioonide võrdlusraamistikul, mis hõlmab kõiki hariduse liike ja tasemeid, on palju kasutajaid, alates üksikisikutest, tööandjatest, ametiühingutest, haridus- ja koolitusteenuste osutajatest ning kvalifikatsioonide tunnustamisega tegelevatest asutustest kuni valitsusasutuste ja rahvusvaheliste organisatsioonideni.

Kasu, mida raamistik on toonud ja eeldatavasti toob erinevatele sihtrühmadele, on kirjeldatud kokkuvõtlikult allpool.

EQF toetab ametialast karjääri

Kvalifikatsioonid annavad juurdepääsu töökohtadele ja on alus, millele rajada oma karjäär. Töö saamiseks või töökohta vahetamiseks on vajalik, et tööandjad ja muud tööturu sidusrühmad saaksid kvalifikatsioonidest aru, hindaksid neid õiglaselt ja väärtustaksid neid õigesti. Seepärast on oluline, et kvalifikatsioon annaks ettekujutuse sellest, mida kvalifikatsiooni omav isik teab, millest ta aru saab ja mida ta on võimeline tegema.

Õpiväljundite kasutamine kvalifikatsioonide kirjeldamiseks – ning Euroopa ja riiklike kvalifikatsioonitasemete ülekandmine nende põhjal – muudab töötaotlejate kvalifikatsioonide tõlgendamise tööandjate jaoks lihtsamaks.

EQF võimaldab ka tööandjatel paremini hinnata teiste riikide ja neile tundmatute asutuste välja antud kvalifikatsioone. Nad saavad paremini aru iga kandidaadi tasemest ning saavad paremini võrrelda tema kvalifikatsiooni riiklike kvalifikatsioonidega, mõista tema kvalifikatsiooni asjakohasust ja näha, kas õpiväljundid vastavad ettevõtte või sektori vajadustele.

Tänu EQF-ile saavad tööandjad käsitleda Euroopat kui üht kvalifikatsioonipiirkonda. Sellega vähenevad tööjõu liikuvust pärssivad tõkked, paraneb olemasolevate teadmiste, oskuste ja pädevuste kasutamine ning suureneb tööjõu nõudluse ja pakkumise kooskõla.

EQF aitab haridus- ja koolitusteenuste osutajatel ning tööturu sidusrühmadel leida ühise keele

Edendades üleminekut õpiväljunditele, võib EQF hõlbustada ka dialoogi tööturu vajaduste ning haridus- ja koolitussüsteemide pakutavate teenuste teemal. Struktureeritud dialoog, kus õpiväljundeid kasutatakse ühise keelena, aitab muuta kvalifikatsioonid asjakohasemaks ja atraktiivsemaks.

EQF ja riiklikud kvalifikatsiooniraamistikud aitavad õppijatel teha jätkuhariduse ja -koolitusega seotud otsuseid

EQF, olles tihedalt seotud 39 Euroopa riigi riikliku kvalifikatsiooniraamistikuga,⁵ annab põhjaliku ülevaate kõikidest Euroopas kasutusel olevatest kvalifikatsioonitüüpidest ja -tasemetest. Õppijad saavad kasutada neid riiklike kvalifikatsiooniandmebaaside kaudu üha kättesaadavamaid raamistikke selleks, et teha kindlaks konkreetse kvalifikatsiooni tase ja selgitada välja, kuidas see suhestub muude kvalifikatsioonidega. EQF, mis seob omavahel erinevad riiklikud kvalifikatsiooniraamistikud, on oluline erinevatele õppijate rühmadele ning annab hõlpsasti kättesaadavas vormis ülevaate kvalifikatsioonidest ja kvalifikatsiooni omandamise võimalustest. Isikud, kes soovivad edasi õppida, saavad hankida raamistike kaudu teavet asjakohaste kursuste ja programmide kohta.

EQF ja riiklikud kvalifikatsiooniraamistikud hõlbustavad elukestvat õpet

Kvalifikatsioonide avamine mitmekesisematele õpikogemustele, mis on saadud näiteks tööl või vabal ajal, on väga oluline selleks, et edendada elukestvat õpet. Õpiväljunditel põhinev lähenemisviis võimaldab arvesse võtta kogemusi, mis on hangitud väljaspool formaalharidust.

Mitteformaalse ja informaalse õppe valideerimine Euroopas

Enamik Euroopa riike on nüüdseks kehtestanud korra mitteformaalse ja informaalse õppe valideerimiseks. Selline kord võimaldab kindlaks teha õppija varasemad õpingud, neid hinnata ning – kui need vastavad kokkulepitud nõuetele ja standarditele – tunnustada neid osalise või täieliku kvalifikatsioonina. Kodanikele on see oluline, sest sellega välditakse topelttööd ning võetakse arvesse mitmekesiseid ja rikkalikke õpikogemusi⁶.

Elukestva õppe hõlbustamiseks on tähtsad paindlikud õppimisvõimalused. Arvestuspunktsüsteem on osa sellest lähenemisviisist. EQF ja selle õpiväljunditel põhinev lähenemisviis toetab arvestuspunktide kogumist ja ülekandmist ning võib koos mitteformaalse ja informaalse õppe valideerimisega otseselt hõlbustada elukestvat õpet.

5 2018-80078-0-1 tähtajaga 6.12.2018.

6 2018-80078-0-1 tähtajaga 6.12.2018.

EQFi tasemega kvalifikatsioonid on usaldusväärne valuuta

Kuna riikide haridus- ja koolitussüsteemid on erinevad, võib olla keeruline hinnata teise riigi kvalifikatsioonide väärtust ja asjakohasust. Seetõttu on oht, et kvalifikatsioone ei hinnata ja väärtustata õiglaselt. Sama probleem võib tekkida eri haridus- ja koolitussektorite ja -asutuste kvalifikatsioonide kombineerimisel.

EQFi tasemeid märgitakse kõikjal Euroopas üha enam riiklikele tunnistustele ja diplomitele, mis võimaldab näha, kuidas konkreetne kvalifikatsioon suhestub teiste kvalifikatsioonidega laiemas Euroopa kontekstis. Riikide süstemaatilise ja pikaajalise koostööga, mida tehakse EQFi ja riiklike kvalifikatsiooniraamistike kaudu, millega kindlustatakse kvalifikatsioonide kvaliteet, on tagatud, et neid tasemeid võib usaldada kõikjal Euroopas. Tänu sellele on kodanikel võimalik hõlpsamini vahet teha kvalifikatsioonidel, mida saab usaldada, ja kvalifikatsioonidel, mida ei saa usaldada või mis on võltsid. Niiviisi toimib EQF ka omamoodi tarbijakaitse vahendina.

EQF hõlbustab kvalifikatsioonide tunnustamist

EQF hõlbustab õpiväljundite kasutamise edendamise kaudu kvalifikatsioonide tunnustamist, võimaldades kvalifikatsiooni omanikel ja kvalifikatsiooni saajatel otseselt hinnata asjaomase kvalifikatsiooni sisu, taset ja profiili.

EQFi rakendatakse koos teiste Euroopa ja rahvusvaheliste vahenditega, mis toetavad kvalifikatsioonide tunnustamist. Ent kui neis vahendites keskendutakse reguleeritud ja/või akadeemilistele kvalifikatsioonidele, siis EQF toetab õppimise tunnustamist kõikide kvalifikatsioonide puhul.

Kvalifikatsioonide tunnustamist toetavad Euroopa ja rahvusvahelised vahendid

- Direktiivis 2005/36/EÜ käsitletakse kutsekvalifikatsioonide tunnustamist ELis, mis võimaldab spetsialistidel liikuda üle riigipiiride ja tegutseda oma kutsealal või osutada teenuseid välismaal⁷.
- Tunnistuste tunnustamise Lissaboni konventsioon⁸ on UNESCO ja Euroopa Nõukogu hallatav rahvusvaheline kokkulepe, mis võimaldab tunnustada akadeemilisi kvalifikatsioone nii Euroopas kui ka väljaspool Euroopat.
- ENIC/NARIC võrgustik⁹ koondab riiklike keskusi, mis on loodud selleks, et pakkuda asutustele ja kodanikele otsest tuge akadeemiliste kvalifikatsioonide tunnustamisel.

7 2018-80078-0-1 tähtajaga 6.12.2018.

8 <https://rm.coe.int/168007f2c7>.

9 <http://www.enic-naric.net/>.

EQF toetab ELi muid läbipaistvuse tagamise vahendeid

Euroopa Komisjon on võtnud tihedas koostöös liikmesriikidega viimasel kümnendil kasutusele mitu vahendit, mis aitavad ajakohastada Euroopa haridus- ja koolitussüsteeme. Keskendudes vajadusele suurendada läbipaistvust ning oskuste ja kvalifikatsioonide võrreldavust, toetavad need vahendid kodanike elukestvat õpet eri piirkondades. Õpiväljunditel põhinevat lähenemisviisi, mille rakendamisel austatakse riiklike lahenduste mitmekesisust, ent samas võimaldatakse neil koos toimida, võib pidada nende vahendite kokkuliitjaks.

Paljud neist vahenditest – näiteks Europass, samuti kõrghariduse valdkonnas rakendatav arvestuspunktsüsteem (ECTS) ning kutsehariduse ja -koolituse ainepunktide süsteem (ECVET) – on suunatud otse kodanikele. Kui Europass on üksikisikutele abiks õppimisel ja karjääri edendamisel, siis arvestus- ja ainepunktisüsteemid hõlbustavad paindlike õppimisvõimaluste leidmist ja elukestvat õpet.

Teine rühm vahendeid on toeks riiklikele asutustele ja institutsioonidele ning neis käsitletakse üksikisikute vajadusi kaudselt. Need vahendid on seotud kõikvõimalike karjäärinõustamist ja õppe valideerimist käsitlevate Euroopa algatustega, millega innustatakse sisse seadma riiklikku korda ja jagama tavasid. Vahenditega, millega toetatakse koostööd kvaliteedi tagamisel kõrghariduse valdkonnas (Euroopa kõrgharidusruumi kvaliteedikindlustuse standardid ja suunised) ning kutsehariduse ja -õppe valdkonnas (Euroopa kvaliteeditagamise võrdlusraamistik kutsehariduse ja -õppe valdkonnas (EQAVET)), püütakse suurendada riikidevahelist usaldust ja läbipaistvust. Lisaks on komisjon määranud ESCO kasutuselevõtuga kindlaks terminoloogia, mis aitab keskenduda õpiväljunditele ning tõhustada hariduse ja koolituse sidusrühmade ja tööturu vahelist dialoogi.

**Milline mõju on olnud
EQFil seni?**

Ülevaade

Alates 2008. aastast on EQFiga liitunud 39 riiki. Lisaks 28 ELi liikmesriigile on seda teinud 11 ELi mittekuuluvat riiki (Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, Põhja-Makedoonia, Island, Kosovo,¹⁰ Liechtenstein, Montenegro, Norra, Serbia, Šveits ja Türgi).

Praegu on sidustanud oma riikliku kvalifikatsiooniraamistiku EQFiga 35 riiki (27 ELi liikmesriiki ja 8 ELi mittekuuluvat riiki). See tähendab, et riiklike ja Euroopa tasemete vahele on loodud selge seos. Enamik sidustamisaruandeid on avaldatud Euroopa õppimisvõimaluste ja kvalifikatsioonide portaalis¹¹.

Täieliku rakendamise tagamiseks ja üldsuse teadlikkuse suurendamiseks peaksid riigid võtma meetmeid, et nende kvalifikatsioonid sisaldaksid selget viidet asjakohasele EQFi tasemele. Et muuta kvalifikatsioonid läbipaistvamaks ja võrreldavamaks, tuleks Euroopa tasemed märkida kvalifikatsioonidokumentidele ning kanda kvalifikatsiooniandmebaasidesse ja -registritesse. Euroopa kvalifikatsioonitasemete nähtavus on väga oluline EQFi edukaks rakendamiseks.

Praegu märgivad EQFi taseme tunnistustele, diplomitele ja Europassi lisadele 23 EQFiga sidustatud riiki, samas kui 17 riiki kannavad EQFi tasemed kvalifikatsiooniandmebaasidesse või -registritesse. Mitu riiki teevad praegu tööd selle nimel, et ühendada oma andmebaasid Euroopa õppimisvõimaluste ja kvalifikatsioonide portaaliga. Nad võivad siduda oma kvalifikatsioonid ka ESCO portaaliga¹².

Riiklike kvalifikatsiooniraamistike väljatöötamine ja üleminek õpiväljunditele

EQFi on olnud suur mõju riiklike kvalifikatsiooniraamistike väljatöötamisele Euroopas. Praegu on kehtestatud 43 riiklikku kvalifikatsiooniraamistikku, samas kui enne EQFi käsitleva esimese soovitusel vastuvõtmist 2008. aastal oli neid vaid kolm.

Enamik riike on kasutusele võtnud kaheksatasemelise raamistiku, ehkki mõnes riigis on tasemeid vähem või rohkem (nt Prantsusmaal viis, Iirimaa kümme ja Šotimaal kaksteist). Mitu riiki kasutab ka alamtasemeid, mida peetakse oluliseks teatavate sidusrühmade huvide järgimiseks ja teinekord ka vanemate kvalifikatsioonide arvessevõtmiseks.

Kui EQFi rakendamise varajastes etappides keskenduti peamiselt riiklike kvalifikatsiooniraamistike sisseseadmisele, et sidustada need EQFiga, siis nüüd tegeletakse mitmes riiklikus kvalifikatsiooniraamistikus individuaalsetele kvalifikatsioonidele tasemete määramisega ja kvalifikatsioonide läbivaatamisega. Seega on EQF aidanud riiklike raamistike väljatöötamise toetamise kaudu muuta riiklikud kvalifikatsioonisüsteemid läbipaistvamaks.

Sidusrühmade vaheline dialoog

EQFi mõju on väljendunud ka selles, et raamistik on aidanud kaasata hariduse/koolituse ja tööhõive valdkonna sidusrühmi ning erinevaid hariduse/koolituse valdkonnas osalejaid ning edendada nende vahelist dialoogi. EQFi eeskujul on peaaegu kõik sidustatud riiklikud

10 See määratlus ei piira Kosovo staatust käsitlevaid seisukohti ning on kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1244 ja Rahvusvahelise Kohtu arvamusega Kosovo iseseisvusdeklaratsiooni kohta.

11 <https://ec.europa.eu/esco/portal/home>.

12 <http://ec.europa.eu/esco>.

kvalifikatsiooniraamistikud ulatuslikud raamistikud, mis hõlmavad laia valikut kvalifikatsioone. Selle tulemusel on mitmes riigis sisse seatud alaline dialoog, kuhu on kaasatud riigiasutused, kõrghariduse ning kutsehariduse ja -õppe pakkujad, sotsiaalpartnerid ja kodanikuühiskonna organisatsioonid.

Riiklikud kvalifikatsiooniraamistikud ning kõrgetasemelisem kutseharidus ja -õpe

EQFi rakendamine ja kõnealune dialoog on mõnes riigis kaasa toonud kutsehariduse ja -õppe taseme lähenemise kõrghariduse tasemele. EQFi kirjeldustes käsitletakse akadeemilist ja kutsealast koolitust neutraalselt ning neis ei ole ette nähtud, milline tase eri tüüpi kvalifikatsioonidele tuleks määrata. EQFi rakendamisel on ilmnenu, et 5.–8. tasemega võib siduda ka kutsesuunitlusega kvalifikatsiooni (nt Saksamaa ja Austria meister-oskustöölise kvalifikatsioon on seotud 6. tasemega ning Šveitsi riiklik kvalifikatsiooniraamistik on selgelt loodud seda põhimõtet toetama).

Kvalifikatsiooniraamistike ning mitteformaalse ja informaalset õppe valideerimise omavaheline sidumine

2012. aasta soovitusel mitteformaalse ja informaalset õppe valideerimise kohta peeti seost riiklike kvalifikatsiooniraamistikega oluliseks, et valideerimise korda kogu Euroopas edasi rakendada. Valideerimise Euroopa andmekogu¹³ ajakohastamisel 2016. aastal kinnitati, et riigid peavad nüüd raamistike ja valideerimiskorra sidumist väga tähtsaks. EQF ja riiklikud kvalifikatsiooniraamistikud toimivad tänu sellele, et neis keskendutakse õpiväljunditele, võrdlusalusena, millele tuginedes kindlaks teha ja dokumenteerida mitteformaalses ja informaalsetes keskkonnas läbitud õpe ning seda hinnata ja tunnustada.

Väljaspool formaalharidust ja -koolitust antud kvalifikatsioonid

Enamik Euroopa riiklike kvalifikatsiooniraamistike hõlmab kvalifikatsioone, mida pakutakse formaalhariduse ja -koolituse raames (nt kutsehariduse ja -õppe, kõrghariduse ja üldhariduse valdkonnas). Need kvalifikatsioonid on reguleeritud ja nende andjad on riigiasutused. Samas levib riikides suundumus avada oma kvalifikatsioonid, et hõlmata täiendusõppe kvalifikatsioonid, mis sageli antakse väljaspool ametlikku riikliku kvalifikatsioonisüsteemi.

Üleilmne mõju

EQF ja selle tasemete kirjeldused on olnud eeskujuks kvalifikatsiooniraamistike väljatöötamisel kogu maailmas. Praegu on olemas või väljatöötamisel üle 150 riikliku kvalifikatsiooniraamistiku¹⁴. Üks EQFi positiivne kõrvalmõju, mida väljaspool Euroopat võrdlemisi hästi teatakse, on olnud see, et tänu raamistikule saavad kvalifikatsioonide tunnustamisega tegelevad asutused kvalifikatsioonidest paremini aru, mis hõlbustab nende tunnustamist.

13 <http://www.cedefop.europa.eu/en/events-and-projects/projects/validation-non-formal-and-informal-learning/european-inventory>.
14 <https://publications.europa.eu/et/publication-detail/-/publication/406d3baf-deef-11e7-9749-01aa75ed71a1>

Pilk tulevikku

EQFi käsitleva soovitusel läbivaatamine 2017. aasta mais andis EQFi rakendamisele uue hoo. Soovitusel kutsutakse liikmesriike üles vaatama läbi oma riikliku kvalifikatsiooniraamistiku või -süsteemi sidustamine EQFiga ja vajaduse korral seda ajakohastama, mis aitab tagada selle, et sidustamise aluseks olev teave on täpne ja läbipaistev ning kajastab kõiki riigi tasandil toimunud asjakohaseid muutusi. EQFi tuum – riiklike kvalifikatsiooniraamistike ja nende tasemete sidustamine EQFiga – jääb sealjuures samaks.

Soovitusel läbivaatamine on EQFi vananemist silmas pidades oluline samm. Kui EQFi rakendamise varajastes etappides keskenduti peamiselt riiklike kvalifikatsiooniraamistike sidustamisele ühise võrdlusraamistikuga, siis nüüd tegeletakse kvalifikatsioonide lisamisega raamistikesse. Kõikides EQFiga sidustatud kvalifikatsiooniraamistikutes tuleks kinni pidada soovitusel IV lisas esitatud ühistest kvaliteedi tagamise põhimõtetest.

EQFi rakendamisel on uus töövaldkond riiklikesse raamistikesse lisatud rahvusvahelistele kvalifikatsioonidele tasemete määramiseks korra kehtestamine, mille puhul on järjekindluse tagamiseks ülioluline liikmesriikide vahel teavet vahetada ja konsulteerida.

Soovitusel läbivaatamise tulemusel avanes ka võimalus teha koostööd kolmandate riikidega, et võrrelda nende (riiklike või piirkondlike) kvalifikatsiooniraamistikke EQFiga. Selline koostöö võib muuta Euroopa ja kolmandate riikide kvalifikatsioonid võrreldavamaks ning hõlbustada nii ELi kui ka kolmandate riikide kodanike liikuvust.

Lähitulevikus töötatakse ka õpiväljundite kirjeldamise, kasutamise ja kohaldamise kallal, et suurendada läbipaistvust ning kvalifikatsioonide mõistmist ja võrreldavust.

Parandatakse teavitustegevust, et jõuda paremini tööandjate, haridus- ja koolitusteenuste osutajate, õppijate, töötajate ja muude sidusrühmadeni ning teavitada neid EQFi ja riiklike kvalifikatsiooniraamistikega kaasnevast kasust. Et näidata EQFi lisaväärtust ja elavdada selle kasutamist, rõhutatakse läbivaadatud soovitusel jätkuvalt seda, kui tähtis on märkida kvalifikatsioonide juurde asjakohane EQFi tase.

Ja lõpetuseks – EQF suudab toime tulla ka õppimise ja töötamise edasise arenguga. Tänapäeva digitaalmaailmaga kohanemiseks võib raamistiku tasemed esitada ka kvalifikatsioonandmebaasides. Peale selle on läbivaadatud soovitusel esitatud EQFi tasemega kvalifikatsioone käsitleva teabe elektroonilises vormis avaldamiseks ühised andmeväljad. See aitab kõigil asjaosalistel sammu pidada uute teabe jagamise ja sidumise viisidega, mis tuleb kasuks õppijatele, töötajatele, töötajatele ja tööandjatele. Kandmaks hoolt selle eest, et kvalifikatsioone käsitlev teave on kättesaadav ja et see avaldatakse, jätkub ka töö Euroopa portaalidega, mida kohandatakse vastavalt homse maailma vajadustele.

Lühendid

Euroopa Kutseõppe Arenduskeskus	Cedefop
Euroopa kutsehariduse ja -koolituse ainepunktide süsteem	ECVET
Euroopa arvestuspunktsüsteem	ECTS
Pidevõppe Euroopa kvalifikatsiooniraamistik	EQF
Euroopa kvaliteeditagamise võrdlusraamistik kutsehariduse ja -õppe valdkonnas	EQAVET
Oskuste, pädevuste, kvalifikatsioonide ja ametite Euroopa klassifikaator	ESCO
Euroopa kõrgharidusruumi kvaliteedikindlustuse standardid ja suunised	ESG
Euroopa Koolitusfond	ETF
Euroopa Liit	EU
Riiklik(ud) kvalifikatsiooniraamistik(ud)	NQF(s)
Kutseharidus ja -õpe	VET

Võta ühendust ELiga Isiklikult

Kõikjal Euroopa Liidus on sadu Europe Directi teabekeskusi.

Teile lähima keskuse aadressi leiate: <http://europa.eu/contact>

Telefoni või e-postiga

Europe Direct on teenus, mille kaudu saate vastuseid küsimustele Euroopa Liidu kohta.

Teenust saate kasutada:

- helistades tasuta numbril: 00 800 6 7 8 9 10 11 (mõni operaator võib nende kõnede eest tasu võtta);
- helistades järgmisel tavanumbril: +32 2299 9696 või
- e-posti teel: https://europa.eu/european-union/contact_et

ELi käsitleva teabe leidmine Veebis

Euroopa Liitu käsitlev teave on kõigis ELi ametlikes keeltes kättesaadav Euroopa veebisaidil:

https://europa.eu/european-union/index_et

ELi väljaanded

Tasuta ja tasulisi ELi väljaandeid saab alla laadida või tellida EU Bookshopi kaudu:

<https://publications.europa.eu/et/publications>. Suuremas koguses tasuta väljaannete saamiseks võtke ühendust talitusega Europe Direct või oma kohaliku teabekeskusega (vt https://europa.eu/european-union/contact_et).

ELi õigus ja seonduvad dokumendid

ELi õigusteabega, sh kõigi alates 1951. aastast vastuvõetud ELi õigusaktidega saab kõigis ametlikes keeleversioonides tutvuda EUR-Lexi veebisaidil: <http://eur-lex.europa.eu>

ELi avatud andmed

ELi avatud andmete portaal (<http://data.europa.eu/euodp/et>) võimaldab juurdepääsu ELi andmekogudele. Andmeid saab tasuta alla laadida ja taaskasutada nii ärilisel kui ka mitteärilisel eesmärgil.

Pidevõppe Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku (EQF) eesmärk on muuta kvalifikatsioonid läbipaistvamaks, võrreldavamaks ja ülekantavamaks. Käesolev trükkis on avaldatud selleks, et tähistada kümne aasta möödumist EQFi loomisest. Selles antakse raamistikust üldine ülevaade ning selgitatakse, kuidas saab raamistikku kasutada ja kes sellest kasu saab. Samuti tuuakse selles välja kümne aasta saavutused EQFi rakendamisel ning heidetakse pilk tulevikku.

Meie väljaandeid saab tasuta alla laadida või tellida aadressil:

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=93&langId=et>

Et saada korrapäraselt värsket tasuta teavet tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse peadirektoraadi tegevuse kohta, tuleb end registreerida Social Europe e-newsletter lugejaks aadressil

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=371&langId=et>

@socialeurope

@EU_Social

